

IUS1211 - Privatrett II

Internasjonale menneskeretter

Fagområdet "Internasjonale menneskeretter" inngår i emnet JUS1211 Privatrett II.

Beskrivelse av fagområdet

Menneskerettene setter krav til individets stilling uansett rettssystem. Menneskerettene gjelder de grunnleggende verdier rettsordenen må respektere og verne av hensyn til den enkelte. De internasjonale menneskerettene er universelle og udelelige. De gjelder for alle. Alle rettsregler må følge menneskerettene. At menneskerettene gjelder uansett rettssystem, innebærer at enkelte land ikke kan bestemme seg for å la egne tradisjoner eller nasjonale verdier føre til unntak fra menneskerettene krav. Det går heller ikke å plukke ut noen rettigheter og sjalte ut andre. Det moderne menneskerettssystemet anerkjenner også at menneskerettene gjelder i forholdet mellom individer, for eksempel i avtale- og familieforhold, og ikke bare der staten griper inn i privates forhold. Menneskerettene beskytter individet ikke bare mot statsmakt; de beskytter også mot privat maktutøvelse.

Menneskerettene spiller en grunnleggende rolle i ethvert rettssystem, nasjonalt eller internasjonalt. Menneskerettene har en slik tverrgående viktighet i ethvert rettssystem at de får følger på alle rettsområder. At retten og rettssystemet er under stadig utvikling, har konsekvenser også for menneskerettene: selv om menneskerettene kjerne ligger fast, bringer anvendelsen av dem opp stadig nye spørsmål. At menneskerettene er grunnleggende, innebærer at andre rettsregler må tilfredsstillende de krav som menneskerettene setter.

Hva lærer du?

Kunnskap

Studenten skal ha god forståelse av:

Begrepet menneskeretter, slik det uttrykkes i sentrale menneskerettskonvensjoner og Grunnloven og er utviklet i rettspraksis og annen håndhevelse.

Sentrale menneskeretter inkludert rettene til liv, legeme, frihet og sikkerhet, den frie tanke, tro og ytring, privat- og familieliv, eiendom, arbeid, utdannelse, helse og sosial trygghet, politisk medbestemmelse og rettferdig rettspleie og forvaltning, samt miljørettigheter, barns retter og vernet mot diskriminering og rett til likhet.

Menneskerettighetenes grenser ved bruk av tvang, samt menneskerettslige plikter til å sikre individers rettigheter i den private sfære, herunder frihet fra vold.

Diskrimineringsvernets betydning for velferdsregulering og praksis.

Comment [VBS1]: Jeg kommer til å foreslå at fagets navn skal være «Internasjonale menneskerettigheter». I forlengelsen av dette, vil jeg foreslå at ordet «menneskeretter» byttes ut med «menneskerettigheter» i hele teksten. Dette angår imidlertid ikke det som skal avgjøres i denne runden, og jeg lar det ligge nå.

Comment [VBS2]: «Utdannelse» burde stått allerede. Det er omfattet av dagens hovedlitteratur og jeg foreslår ingen ny litteratur her.

Begrunnelse:

Formatted: Font: Italic

Studentene har erfaringsmessig hatt problemer med å forstå betydningen av menneskerettigheter for faget velferdsrett. Ved å ta inn de to foreslåtte punktene i læringskravene, vil vi i menneskerettsfaget kunne lage et opplegg som gjør det enklere for studentene å se sammenhengene mellom menneskerettslige rammer/forpliktelser og nasjonale enkeltregler og praksiser som er tema i blant annet faget velferdsrett.

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

For spørsmål om tvangsbruk, vil det foreslåtte opplegget bidra til å utvide studentenes «horisont» ved at spørsmål om grenser for bruk av tvang over for private parter, kobles opp mot statens plikt til å ta aktive skritt for å forhindre vold i nære relasjoner. Denne tosidigheten (hvordan MR setter grenser for myndighetenes bruk av tvang samtidig som de også krever at myndighetene noen ganger griper inn), har til nå i liten grad vært løftet frem i velferdsretten. Disse sentrale menneskerettslige aspektene – som handler om velferdsrettelige rettsområder – kan vi nå fange opp i menneskerettsundervisningen. Dette er dessuten et tema som bidrar til å tydeliggjøre kjønnsperspektiver i juristutdanningen, ved at det rettes særskilt oppmerksomhet mot kvinner og barn som er utsatte for vold.

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

De foreslåtte endringene i læringskrav og hovedlitteratur gjør at noen av kuttene som foreslås i hovedlitteraturen i faget velferdsrett – først og fremst den generelle fremstillingen av menneskerettigheters betydning for faget velferdsrett – blir fanget opp i menneskerettsfaget.

Formatted: Font: Italic

Studenten skal ha forståelse av:

Hovedtrekkene i overvåking og kontroll med menneskerettene av FN-organer og Den europeiske menneskerettsdomstol og forankringen i nasjonal rett gjennom Grunnloven og menneskerettsloven.

Ferdigheter

Studenten skal kunne:

Identifisere menneskerettslige problemstillinger i et saksforhold.

Anvende menneskerettslig metode på praktiske situasjoner, herunder drøfte om menneskerettene kommer til anvendelse og om en restriksjon er forholdsmessig og kan rettferdiggjøres.

Generell kompetanse

Studenten skal etter avlagt master i rettsvitenskap kunne anvende menneskeretter og menneskerettslig metode i domstolene, som advokat, i forvaltningen eller i andre

institusjoner, samt formulere og formidle kunnskap om menneskerettslige problemstillinger.

Litteratur

Innføringslitteratur

Mads Andenæs: "Menneskerettene" §§ 12-13 i Knophs Oversikt over Norges rett, 14 utg. ved Kåre Lilleholt, Universitetsforlaget 2014, s. 61-71.

Andenæs, Mads og Bjørge, Eirik: Menneskerettene og oss. Oslo, Universitetsforlaget 2012, s. 11-17, s. 79-112.

Hovedlitteratur:

Andenæs, Mads og Bjørge, Eirik: Menneskerettene og oss. Oslo, Universitetsforlaget 2012: Kapittel 1 punkt 1.2, 1.3 og 1.4, med unntak av punktene 1.2.4 og 1.2.6. (Dette vil si at følgende sider er hovedlitteratur: s. 18-34, s. 38-39, s. 44-67.)

Blaker Strand, Vibeke, og Larsen, Kjetil Mujezinović: Menneskerettigheter i et nøtteskall. Oslo, Gyldendal 2015: Hele kapittel 1, kapittel 2 med unntak av punktene 2.1.3, 2.2.2, 2.2.3, 2.3.2 og 2.3.3, kapittel 3 med unntak av punkt 3.3, hele kapittel 5. I kapittel 4 leses punktene 4.1, 4.9, 4.10, 4.16, 4.17, 4.20 og 4.22. (Dette vil si at følgende sider er hovedlitteratur: s. 15-46, 51-56, 63-71, 78-102, 106-122, 153-162, 187-196, 201-208, 212-216, 218-227.)

Det foreslås følgende tillegg til eksisterende hovedlitteratur:

Vibeke Blaker Strand: «En diskrimineringsrettslig tilnærming versus en velferdsrettslig tilnærming for bedring av utsatte grupper og individers rettsstilling» i *Retfærd* vol. 35, 2012 nr. 1 s. 55-80 (23 s.)

Artikkelen finnes på følgende nettside: <http://retfaerd.org/retfaerd-nr-136-2012/en-diskrimineringsrettslig-tilnaerming-versus-en-velferdsrettslig-tilnaerming-for-bedring-av-utsatte-grupper-og-individers-rettsstilling/>

Patricia Londono: "Developing Human Rights Principles in Cases of Gender-based Violence: *Opuz v Turkey* in the European Court of Human Rights" i *Human Rights Law Review* (2009) 9 (4): 657-667 (11 s.)

Artikkelen har DOI: <https://doi.org/10.1093/hrlr/ngp022>

Comment [VBS3]: Teksten viser hvordan menneskerettigheter, velferdsrett og diskrimineringsvern henger sammen. Den gjør det enklere å se sammenhenger mellom fagene. Den har også linjer til EU/EØS-retten. I tillegg inneholder teksten rettskildestoff om menneskerettigheter som nå foreslås tatt ut av hovedlitteraturen i faget velferdsrett.

Comment [VBS4]: Teksten gir en oversiktlig fremstilling over spørsmålet om staters plikt under EMK til å ta aktive skritt i saker om vold i hjemmet, med særlig fokus på saker om vold mot kvinner. Slike saker ble lenge av EMD ikke behandlet som spørsmål om diskriminering, og Opuz-saken markerer et tidsskille ved at volden – og statens tilbakeholdenhet med å gripe inn – her ble anerkjent som en form for diskriminering av kvinner. I teksten trekkes det viktige linjer til andre FN-konvensjoner (særlig SP og CEDAW), som også er relevante for Norge. Teksten tar opp rettslige problemstillinger som rommer klare og uttrykte kjønnspektiver.

[Karl Harald Søvig: "Avgjørelser fra EMD i saker om vern av privat- og familieliv fra 2015" i Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål, årgang 14, nr. 3, 2016 s. 232-244 \(det vil si artikkelens punkt 1, 2 og 3\). \(12s.\)](#)
[Artikkelen er tilgjengelig på Idunn. Den har DOI: 10.18261/issn.0809-9553-2016-03-02](#)

Comment [VBS5]: De 12 sidene som er valgt ut gir en god oversikt over ny EMD-praksis i saker som omhandler barn og omsorg. Teksten får frem den viktige tosidigheten i at EMK både setter grenser for myndighetenes bruk av tvang, samtidig som den også krever at myndighetene noen ganger SKAL gripe inn. Ved å ta opp disse menneskerettslige rammene på 3. semester, blir det enklere å «hekte» velferdsrettslige problemstillinger på de menneskerettslige i 4. semester.

Tillegglitteratur:

Andenæs, Mads og Bjørge, Eirik: *Menneskerettene og oss*. Oslo, Universitetsforlaget 2012 s. 129-199.

Andenæs, Mads, Andreas Motzfeldt Kravik og Eirik Bjørge, "Høyesterett og EMD: samspill, subsidiaritet og skjønnsmargin", *Lov og rett* 2015 side 261-278 og "Menneskerettsspørsmål for Høyesterett som EMD ikke har tatt stilling til", *Lov og rett* 2015 side 323-343.

Andenæs, Mads og Andreas Kravik: *Norske verdier og EMK*, *Lov og rett* 2010 16 sider.

Aall, Jørgen: *Rettsstat og menneskerettigheter*. Bergen, Fagbokforlaget 2014, 4. utg.

Blaker Strand, Vibeke, og Larsen, Kjetil Mujezinović: *Menneskerettigheter i et nøtteskall*. Oslo, Gyldendal 2015 s. 123-153, s. 163-187, s. 196-201, s. 208-212

Høstmælingen, Njål: *Internasjonale menneskerettigheter*. Oslo: Universitetsforlaget 2012.

Menneskerettighetsutvalgets rapport om menneskerettigheter i Grunnloven (Dokument 16 (2011–2012))

[Likestillings- og diskrimineringsombudet, «CEDAW 2017: Ombudets rapport til FNs kvinnekommité – et supplement til Norges niende periodiske rapport», punkt 2 «Vold i nære relasjoner»](#)

Rapporten finnes her: http://www.ldo.no/globalassets/brosjyrer-handboker-rapporter/rapporter_analyser/rapporter_diverse/cedaw2017.pdf

[Kirsten Sandberg «Barnets beste som rettighet» s. 57–84 i Ingunn Ikdahl og Vibeke Blaker Strand \(red.\) *Rettigheter i velferdsstaten. Begreper, trender, teorier* Gyldendal 2016.](#)

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

Formatted: Font: Not Italic

[Elisabeth Gording Stang «Barns rett til familie og omsorg, særlig om barnevernet» s. 165–194 i Njål Høstmælingen, Elin Saga Kjørholt og Kirsten Sandberg \(red.\) *Barnekonvensjonen. Barns rettigheter i Norge* Universitetsforlaget 2016 3. utg.](#)

Formatted: Font: Not Italic

[Arnfinn Bårdsen «Høyesteretts praksis på psykiatrifeltet» i *Kritisk Juss*, årg. 42 nr. 3 2016 s. 238—262](#)

[Artikkelen er tilgjengelig på Idunn. Den har DOI: 10.18261/issn.2387-4546-2016-03-04](#)

[Aslak Syse «Tvungent psykisk helsevern – enkelte kommentarer» i *Kritisk Juss*, årg. 42 nr. 4 2016 s. 278—300](#)

[Artikkelen er tilgjengelig på Idunn. Den har DOI: 10.18261/issn.2387-4546-2016-04-02](#)

Formatted: Font: Italic

Formatted: Font: Italic

Doms-, material- og oppgavesamlinger

Buflod, Sannes og Aasebø: Folkerettslig tekstsamling, Cappelen Akademisk forlag. [ORIA](#)

Juridisk studentutvalg: Materialsamling for 1. avdeling [til salgs ved Juridisk studentutvalg]

Vedlegg 2

From: Morten Kjelland
Sent: Friday, January 20, 2017 10:01 AM
To: Christoffer Conrad Eriksen
Cc: Morten Kjelland
Subject: Her er kuttene på til sammen 40 sider

KUTTLISTEN: Basert her på eksisterende VF-pensum og VF-boken fra 2012 (eksisterende pensum)

- 2.3 og 2.4 skal beholdes, resten ut i kap. 2 (innebærer kutt 13 sider i kap. 2)
- Kjønstad og Syses artikkel fra 2014 om grunnloven tas ut
- s. 250– 258 i kap. 5 tas ut

--

Morten Kjelland
Professor dr. juris

Institutt for offentlig rett
Postboks 6706 St. Olavs plass <x-apple-data-detectors://1>
0130 <x-apple-data-detectors://1> Oslo
Besøksadr.: Karl Johans gate 47 <x-apple-data-detectors://0> , Domus Bibliotheca (DB)

Telefon: 91 68 20 25 <tel:91%2068%2020%2025>
Telefaks: 64 84 03 01 <tel:64%2084%2003%2001>

Nettside på juridisk fakultet
www.jus.uio.no/ior/personer/vit/perkje/index.html

Ny versjon

Til faglærerne i forvaltningsrett

Fredag 20.januar ble det etter innkalling avholdt et faglærermøte i forvaltningsrett. Til stede var: Finn Arnesen, Benedikte Moltumyr Høgberg, Christoffer Eriksen og Inger-Johanne Sand. Forfall: Kirsten Sandberg. Tema for møtet var konsekvensene de nye evalueringsformene for forvaltningsrett som PMR har vedtatt. Det var på forhånd sendt ut et forslag til hvordan dette kunne håndteres. I møtet ble forslaget diskutert og videre presisert. Det var enighet om hovedtrekkene det framlagte forslaget. Referat og vedtak fra møtet ble sendt ut til alle faglærerne til orientering. Eivind Smith og Kirsten Sandberg har i e-mails sterkt oppfordret til å redusere de kutt i det såkalte 'kjernepensum' som studentene kan prøves i til eksamen. Siden vi kom ned til 351 s i kjernepensum, er det etter mitt syn mulig å ta inn igjen noen av de kapitlene vi forelso å ta ut slik at vi kommer opp i ca.400 s 'kjernepensum'. Jeg minner om at begrunnelsen for å gjøre dette er å få til en obligatorisk oppgave som er større og vil ta mer tid enn den nåværende, og at hele boken minus ca 24 s fortsatt er pensum (ca, 490s).

På bakgrunn av dette foreslår jeg at de følgende kapitlene ansees for å falle innenfor 'kjennskap' og ikke 'god forståelse', og at det er derfor er kapitler som det ikke vil gis eksamensoppgaver fra alene eller som primært stoff:

- *Kap.2 Noen grunnbegreper* er innføringsstoff, - innholdet i kap.2 behandles forøvrig i ex.fac., (15 s)
- *Kap.5 Forvaltningens historiske utvikling, innføring*, faller helt utenfor, (13s)
- *Kap.7 Offentlige tjenesteforhold og verv* faller delvis utenfor, og er ellers kjennskap-stoff, (22s),
- *Kap.21 Dekning av saksomkostninger* faller utenfor, (3s)
- *Kap.26 – 28, Avtalekompetanse, Konesjoner og andre tillatelse, Støtte, tjenesteytelse og monopolisert forretningsvirksomhet*, faller delvis utenfor læringskravene og er ellers kjennskap-stoff, (38s)
- *Kap.31 Håndheving av vedtak og regler*, faller utenfor læringskravene, (6s)

Følgende kapitler er da tatt inn igjen i det pensum de kan prøves i til eksamen:

- *kap.4 Forvaltningens oppgaver og virkemidler*, er innføringsstoff, (15s)
- *Kap.10 Bevilgningsmyndigheten*, faller delvis utenfor og er kjennskap-stoff, (11 s)
- *Kap.22 Forvaltningens regler om forskrifter* faller delvis utenfor læringskravene og er ellers kjennskap-stoff, (15s)
- *Kap.33 , I–V Domstolskontroll*, er kjennskapsstoff, (15s)

Det vil si at det pensum studentene kan prøves i utgjør ca. 407 s.

Begrunnelse for endringene

PMR har vedtatt nye evalueringsformer for JUS2211. Den nåværende skole-eksamen skal erstattes av en kortere skole-eksamen på 4 timer og en semesteroppgave på 6000 ord pluss muntlig. Det skal gis karakterer på alle deler av evalueringen.

Bakgrunnen for denne endringen er dels et ønske om å variere evalueringsformene for at undervisning og eksamen i større grad skal svare til de krav som stilles til juristene på arbeidsmarkedet, og dels et behov for at studentene får mer skrive trening lagt opp på en slik måte at de også får tilbakemeldinger.

Bakgrunnen for vedtaket om nye evalueringsformer finnes i følgende link <http://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/jus/ledelses-og-utvalgsmoter/pmr/moter/2015/pmr8/sakskart.html>;

- se sak 6 og hyperlinken <Redegjørelse og kostnadsoversikt>.

Vedtaket finnes gjengitt i følgende link, <http://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/jus/ledelses-og-utvalgsmoter/pmr/moter/2015/pmr8/protokoll.html>;

Det er antatt at et større innslag av obligatoriske skriftlige arbeider som skal leveres, bidrar til en mer effektiv lærings situasjon totalt med hensyn til forståelsen av de sentrale deler av pensum.

Arbeidet med en slik semesteroppgave vil ta en del tid for studentene. Det har derfor vært framsatt som et ønske at det gis en nærmere presisering av hva studentene kan bli prøvd i på den 4 timers skole-eksamen, og at dette begrenses noe i forhold til dagens pensumangivelse. Andre-års ansvarlig mener at en slik presisering er nødvendig i forhold til studentene for å kunne gjennomføre endringen av evalueringsformene.

Semesteroppgaven må kunne hente sitt tema fra rettsforhold som omhandles i hele boken, men det anbefales at tema om rettsforhold som hentes fra 'kjennskap'-kapitlene, suppleres med problemstillinger fra 'god forståelse'-kapitlene.

Med vennlig hilsen
Inger-Johanne Sand

Gammel JUS1211		Ny JUS1211	
Rettskildelære	5	Rettskildelære	6 el 7
Menneskeretter	4	Fast eiendomsrettsforhold	10 el 11
Fast eiendomsrettsforhold	9	Familie og arverett	12
Familie og arverett	12		
SUM	30	SUM	30

Gammel JUS2111		Ny JUS2111	
Statsforfatningsrett	10	Statsforfatningsrett	10
Folkerett	5	Folkerett	5
EØS rett	5	Menneskerettigheter	5
SUM	20	SUM	20

Gammel JUS2211		Ny JUS2211	
Forvaltningsrett	15	Forvaltningsrett	13
Velferdsrett	8	Velferdsrett	7
Miljørett	7	Miljørett	5
		EØS rett	5
SUM	30	SUM	30

Overgangsordninger

Alle emner endres samtidig H17

1. studieår

Studenter som skal ta JUS1211 ordinær progresjon H17

Ingen mangler

2. studieår

Bestått gammel JUS1211 går videre med ny JUS2111 og JUS2211:

Vil mangle utvidelsene i fast eiendomsrettsforhold og rettskildelære, får dobbel uttelling for menneskerettigheter (4 stp), må lese de miljørettslige tema en mangler på egen hånd før eksamen i JUS2211

Gammel JUS1211, JUS2111 og ny JUS2211

Vil mangle utvidelsene i fast eiendomsrettsforhold, rettskildelære, menneskerettigheter.

Får dobbel uttelling for EØS rett (5 stp), må lese de miljørettslige tema en mangler på egen hånd før eksamen i JUS2211

Studenter som er forsinket eller forserer - overgangsproblematikk

Gammel JUS1211 og JUS2211 og ny JUS2111

Vil mangle EØS rett 5 stp og dobbel uttelling for menneskerettigheter 4 stp

Ny JUS1211, ny JUS2111 og gammel JUS2211

Vil mangle 5 stp EØSrett, gis dobbel uttelling for 2 stp Miljørett

Ny JUS1211, gammel JUS2111 og JUS2211 (ikke sannsynlig mulighet)

Vil mangle 4 stp menneskerettigheter, dobbel uttelling for Miljørett 5 stp

Når det gjelder studenter som gjentar emner etter at 2. studieår er avlagt som helhet vil kombinasjonen ha noen mangler eller dobbel uttelling, men studenten vil ha vært prøvd i alle emner, da de ble originalt avlagt før endringen.

Annen mulighet for overgang

Emnet JUS1211 endres H17, JUS2111 endres V18 og JUS2211 endres H18

Kun studenter som er forsinket eller forserer emner vil ha mangler og dobbel uttelling